

עין משפט  
גד מצוה

**יב** א מיי פֿיג מהל' חסות הל' ייִא ופי' חסות הל' ייִא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע ק"י לו סעי' א:

**יג** ב מיי פֿיג שס הל' יב סמג שס טוש"ע שס ס"י לו סעי' ג וס"י נה סעי' ז:

**יד** ג מיי פֿיכא מהל' חסורי גזאה הל' לא סמג לאחין קפי טוש"ע שס ס"י ט סעי' א:
**טו** ד מיי פֿיי מהל' חסות הל' יא ופט"ז הל' כט סמג עשין מח טוש"ע שס ק"י נה סעי' ו וס"י ק סעי' מד:

## תוספות רי"ר

**א**״ל מר בר רב אמימר לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת פי' דפשיטא לעיל בתו מ'אלמנאוו ואמר שפעשה ידיה לאחין. ורב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב. ומסיק תלמודא והלכתא כוותיה דרב: **מתני'** המאיר את בתו וגירשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלו השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה כתובתה שלה ר"י אומר הראשונה של אב. א"ל משהשיאה אין לאביה בה רשות. פי' כיון שבד' האב לקדשה וזוכה בכסף קידושיה וזכה נמי בכסף כתובתה של שני האירוסין הללו כיון שלא נשאת ולא בברה ואכתי לא נפקא מרשותי' ובעינן גוביינא נמי היא ברשותה וקסבר האי תנא יש כתוביה לארוסה. אבל אם השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה כתובתה שלה ואצ"פ שנכתבה הראשונ' בעודה אורסה בתר גוביינא אולינן וכיון דנשאת כבר יצאה מרשות האב וכתובתה שלה רי"י פליג בראשונה ואמר שהוא של אב: מ"ט דרי"י רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל וברשותו נכתבין פי' המאנים וזו הראשונ' נכתבו בעודה אורסה קודם שנשאת ולא אזיל רי"י בתר גוביינא: תנאי מודה רי"י במאיר בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ נשאת שאין לאביה רשות בה פי' כשנכתבה הכתובה הראשונה קודם נישואין בגורת הות ולא נכתבו ברשותו ומכאן מוכיח שיש כתובה לארוסה בתנאי ביד ואצ"ג דלא כתב לה. דאי בדרבב' לה עסקין אמאי מודה בהא רי"י והא בשעת אירוסין דכתב לה (ארוסה) [קטנן] הות ורי"י אזיל בתר כתיבה אלא לאו ש"מ בדלא כתב לה עסקין ויש כתובה לארוסה ואצ"ג דלא כתב לה: השיאה וגירשה ובר' טעמא דהשיאה וגירשה השיאה ונתארמלה כלומר היינו טעמא דנקט נישואין בתרי גווני חד בגירושין וחד באלמנות ולא נקט תרוייהו באלמנות משום דלא ניחא ליה לתנא לאשמעין בקלקול ובאשה מקולקלת

דכי נתאלמנה תרי זימני נשאת לא' ומת לב' ומה לג' לא נתשא ואי הוה תרוייהו בגירושין א' לא סתם לן כוותיה אלא אורחיה דתלמודא הכי הוה לתני בגירושין תרי זימני אבל כי קתני חד בגירושין וחד בנשואין הא ודאי לאו אורחיה דתלמודא הוא ומשום דבעי למיסחם לן כרבי תני הכי אבל נתאלמנה תרי זימני תו לא חזיא לאנסובי ואגב אורחיה קסתינן לן תנא כר' דאמר בתרי זימני הוי חזקה: ומגיבא מאימת גביא ב' פי' המורה לענין זכיה דאב

## מג:

**שפצעה בפניה**. ואס תאמר תקשי הך צרייתא לרצ וריש לקיש דמשמע צהצוול לקיש דאמר פלעה צפניה דהוי דאצ ריזון דאמר פלעה צפניה דהוי דאצ ויש לומר דצפתת דעד הנערות מודו כולי עלמא דהוי דאצ למוכרה והתם פליגי צמה שהיא נפתחת גם מנערות ואילן וקבר רבי יוחנן דכל הפמיחה הויא דאצ הואיל ונעשה לה צעוד שהיא צרשות אצ אי נמי צפחיתת מכירה מודו כולי עלמא דהויא דאצ והתם פליגי צמה שנפחתה לקידושין דסצינא להו לרצ וריש לקיש דלא זכיא ליה רחמנא אלא קידושין ממנ<sup>[1]</sup> וריצנצ"א פירש אע"ג דפליגי צפלעה צפניה בקלן לה ידיה מודו כולי עלמא דהוי דאצ ומוקמי וסך צרייתא דהכא צמצלות גדולות וקצרי נמי דלין אדם מוריש מעשה ידיה לאחיון :

**טעמא דהשיאה וגרשה וכו'**. משום מאן דאמר מעיין גורס (יבמות דף סד:) דייק לה מסיפא ואס תאמר ותקשי ליה מרישא דמשמע דמזול גורס ויש לומר דמני למימר דנקט רישא אגב סיפא וריצין מוקי כולה מתניתין צלשה אחת ומפרש הכי טעמא דהשיאה וגרשה אחר שאירסה ונתארמלה הא השיאה ונתארמלה תו לא הוי מני למימר השיאה שנית ואין נראה לרי"י דאס כן לא הוה מני מוכח אלא למאן דאמר מוזל גורס דלמאן דאמר מעיין גורס אכתי הוי מני למתני תו השיאה ואס כן תקשי ליה ממתני' דהכא: **ו'מגיבא** מאימת גביא. פירש צקונטרס אי משעת אירוסין דהא מההיא שעמא אחייב ליה צתקנתא דרצנן או דלמא עד שעת כתיבה דהויא מלוה צשטר לא טרפא ממשעבדי וקשה לרי"י דמאי שייכא הך צעיא הכא ועוד דמדנקט מאימת גביא משמע דנשואה צעי מלחה זמן טורפת ואחמי לציעי אי לא אירוסות טרפי ממשעבדי או לא ונראה לרי"י דדוקא צהך דמיירי רבי יהודה צה צמארס אח בתו וצגרה ואחר כך ניסת קא צעי דאי טעמא דמודה משום דלא נכתבו צרשותו הוי טעמא משום דצשעת כתיבה מחלה לשיעבודא דלא תקינו ליה רצנן לאצ אלא כלאל מחלה ואס כן אהי גופה נמי לא גביא מידי או דלמא טעמא דר' יהודה לאו משום דמחלה לשעבודא קמא קאמר אלא משום דלא תקינו לאצ זכיה צשלא נכתבה צרשותו ומיחו היכא דלא נכתבה כלל פשיטא דהוי דאצ כגון שגירשה מן האירוסין ואס כן גביא מומן ראשון ודוחק להעמיד

כולה שמעתין אליצא דרבי יהודה ונראה לרשב"א דאליצא דרצנן צעי וצעי טפי הכא מצעלמא היכא דליכא אצ דהכא אס נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין היתה הכתובה של אצ וכי היכי דמפסיד כחו האצ צשעת נשואין מספקא ליה אס גם היא מפסדת: הכא

לזמן שני דאי מפקא למגיצי צשל שלש מלחות נמצאו שטרי הלקוחות קודמין: **גופה**. מאמיס וטורפת לקוחות מומן הכבוד: **ואס איסא**. דסצר רב הונא חוצ ראשון מומן ראשון ותוספת מומן שני ה"ג תיגבי מאמיס מומן ראשון ומאה מומן שני: **כיון דלא כפיצ** צה. ככתובה שניה: **צצניי ואוסופיס** לך **תלם מאה מאמיס**. ש"מ לא להוסקי על הראשונה צא ולא תצבה השניה אא"כ הראשונה צטלה: הכא

נקראת קטלנית ותו לא חזיא לאינסובי וסתם לן כרבי דאמר בפ' הבא על יבמתו נשאת לא' ומת לב' ומה לג' לא נתשא ואי הוה תרוייהו בגירושין א' לא סתם לן כוותיה אלא אורחיה דתלמודא הכי הוה לתני בגירושין תרי זימני אבל כי קתני חד בגירושין וחד בנשואין הא ודאי לאו אורחיה דתלמודא הוא ומשום דבעי למיסחם לן כרבי תני הכי אבל נתאלמנה תרי זימני תו לא חזיא לאנסובי ואגב אורחיה קסתינן לן תנא כר' דאמר בתרי זימני הוי חזקה: ומגיבא מאימת גביא ב' פי' המורה לענין זכיה דאב

## נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות

**שפלעה צפניה**. דאפחתה מכספא דאי איתיה לאצ דיליה הוה דהא יש לו צה מכר: **אמר רב זירא ואמרי לה אמר רבי זירא**. הוה רבי זירא הוה א רב זירא אלא צצבל מקמי דסליק לארעא דישראל לקמיה דרבי יוחנן ואין סמיכה צצבל הוו קרו ליה רב זירא וצאה

שפצעה בפניה אמר רב זירא אמר רב מתנה אמר רב ואמרי לה אמר רבי זירא א"ר מתנה אמר רב בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה לעצמה דכתיב יוהתנחלתם אותם לבניכם אחרים אותם לבניכם ולא בנותיהם לבניכם מגיד שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו א"ל אבימי בר פפי שקוד אמרה שקוד מנו שמואל הא רב אמרה אימא אף שקוד אמרה אמר מר בר אמימר לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת רב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה דרב: **מתני'** המאיר את בתו וגרשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלו השיאה וגרשה השיאה ונתארמלה כתובתה שלה ר' יהודה אומר הראשונה של אב אמרו לו ב<sup>[6]</sup> (אם) משהשיאה אין לאביה רשות בה: **גב'** טעמא דהשיאה וגרשה השיאה ונתארמלה י אבל נתארמלה תרי זמני תו לא חזיא לאינסובי ואגב אורחיה קא סתיס לן תנא כרבי דאמר ב<sup>7</sup> בתרי זמני הויא חזקה: רבי יהודה אומר הראשונה של אב: מ"ט דרבי יהודה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב מתיב רבא רבי יהודה אומר הראשונה של אב ומודה רבי יהודה במאיר את בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ נשאת שאין לאביה רשות בה אמאי ה"נ לימא הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב אלא אי אתמר הכי אתמר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הואיל וברשותו נכתבין ומגיבא מאימת גביא אמר רב הונא מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין ורב אסי אמר י אחד זה ואחד זה מן הנשואין ומי אמר רב הונא הכי והאתמר הוציאה עליו שתי כתובות אחת של מאתים ואחת של שלש מאות ואמר רב הונא באתה לגבות מאתים גובה מזומן ראשון שלש מאות גובה מזומן שני ואם איתא תיגבי מאתים מזומן ראשון ומאה מזומן שני ולטעמך תיגבי חמש מאות כולם מאתים מזומן ראשון תלת מאה מזומן שני אלא חמש מאות מ"ט לא גביא כיון דלא כתב לה צביתי ואוספיית לך תלת מאה אמאתים הכי קאמר לה אי מזומן ראשון גביאת גביא מאתים אי מזומן שני גביאת תלת מאה הכא

מחלה לשעבודא קמא ונתרלמה צומן הכבוד ששטר הכתובה ככל המפורש צה צין עיקר צין תוספת: **אחת של מאסיס**. והיא מוקדמת דדוקא כסדר נקט: **ואמר רב הונא צלשה לגצות מאסיס** כו'. כלומר אין לה אלא אחד מהן ויפה כחה לגצות אחיח שתרצה צלמה לגצות מאמיס דניחא לה צהכי וכגון שמכר נכסיו צין זמן לראשון

קודמין: **גופה**. מאמיס וטורפת לקוחות מומן הכבוד: **ואס איסא**. דסצר רב הונא חוצ ראשון מומן ראשון ומאה מומן שני: **כיון דלא כפיצ** צה. ככתובה שניה: **צצניי ואוסופיס**. ש"מ לא להוסקי על הראשונה צא ולא תצבה השניה אא"כ הראשונה צטלה: הכא

אחד זה ואחד זה מן הנשואין: אמר רב [הונא] הוציאה עליו ב' כתובות אחת של מאתים ואחת של ג' מאות באת לגבות מאתים גובה מזומן ראשון [באת לגבות] ג' מאות גובה מזומן שני וכלהו חמש מאות לא גביא דכיון דלא כתב לה צביתי ואוספיית לך ג' מאות אמאתים הכי קא"ל אי מזומן ראשון גבית גבי מאתים ואי מזומן שני גבית גבי ג' מאות פי' אחת לחמול שיעבודך שלא לטרוח לקוחות שקנו לאחר זמן ראשון עד מזה הן תיגבי ג' מאות וכיון שלא קרעה הראשונה ידה על העליונה או תצבה מאתים מזומן ראשון כגון שאין לה מה לטרוף מזמן

**שפלעה צפניה**. דאפחתה מכספא דאי איתיה לאצ דיליה הוה דהא יש לו צה מכר: **אמר רב זירא ואמרי לה אמר רבי זירא**. הוה רבי זירא הוה א רב זירא אלא צצבל מקמי דסליק לארעא דישראל לקמיה דרבי יוחנן ואין סמיכה צצבל הוו קרו ליה רב זירא וצאה שפעמא איכא למ"ד מקמי דסמכוהו אמרה ואיכא למ"ד צתר דסמכוהו אמרה: **שמואל**. הוו קרו ליה שקוד על שוס דהלכתא כוותיה צדיני ושקוד על דצריז לאומרס כהלכתא<sup>[1]</sup>: **הא רב אמרה**. לעיל: **כרצ שסא**.

דפשיט לעיל צמו מאלמנתו ואמר מעשה ידיה לאחין: **בתני'** **כסונסה** **של אצ**. כסונה שהיא גובה משני ארוסין הללו וקסבר יש כסונה לארוסה וצימי נערות וקטנות קאמר: **כסונסה שלה**. דמשהשיאה פקעה רשותו וצתר גוציינא אזלינן וגוציינא צתר הכי הוה ולא אזלינן צתר כתיבה לומר הואיל והראשונה נכתבה צעודה צרשות האצ תיהוי דאצ: **הראשונה של אצ**. טעמא מפרש בגמרא: **גב'ו** **סו לא חזיא לאינסובי**. דהויא חזקה להיות צעליה מתיס ודק תנא צמלתיה דלא ליעיקוט צדךן פורענות: **ואגב אורחיה**. צצעי לאגמורין משפט הכתובה ומחלוקת ר' יהודה ורצנן נקט לינשא ידייה למסתם לן כרבי דאמר צמס' יצמות (דף סד:) נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא דצתרי זמני הויא חזקה: **דמשעת אירוסין**. של צצל הראשון נתחייב לה כתובה וזכה צה אצ צכל צלירוסין שני לא וצכה צשנשאת לראשון פקעה וכותיה מיניה: **הואיל וצצרשותו נכתצין**. כתובה הראשונה שהיה לפני הנשואין והלכך צגרה קודם נשואין לא נכתבה צרשותו. הא דגרסינן <sup>9</sup> נכתציס לשון רציס אמנה ומאמיס דכתובה קאי: **ומצנא מאימת גביא**. כלומר לענין זכיה דאצ דהא חזיון דלאו צצר אירוסין אזלינן אפי' לרי"י

דקדמני ומודה רי"י צמארס את צמו וצגרה כו' אלמא צצר כתיבה אזיל לענין מערף לקוחות מאימת טרפא ממשעבדי משעת אירוסין דהא מההיא שעמא אחייב צתקנתא דרצנן או דלמא עד שעת כתיבה דהויא מלוה צשטר לא טרפא: **מנה מאסיס**. דמתקנתא דרצנן מחייב טרפא מומן אירוסין אס מת או גרשה לאחר נשואין טורפת לקוחות שלקחו מנכסיו מומן אירוסין ואילן דמההיא שעמא אשתעבד: **וטוספס**. שמעלמא<sup>[1]</sup> היא צאה לה לא נשתעבד עד זמן כתיבת הכתובה שקנו מידו וכתב: **אחד זה ואחד זה מן הנשואין**. דהיא גופה ככל לשעבודא קמא ונתרלמה צומן הכבוד ששטר הכתובה ככל המפורש צה צין עיקר צין תוספת: **אחת של מאסיס**. והיא מוקדמת דדוקא כסדר נקט: **ואמר רב הונא צלשה לגצות מאסיס** כו'. כלומר אין לה אלא אחד מהן ויפה כחה לגצות אחיח שתרצה צלמה לגצות מאמיס דניחא לה צהכי וכגון שמכר נכסיו צין זמן לראשון קודמין: **גופה**. מאמיס וטורפת לקוחות מומן הכבוד: **ואס איסא**. דסצר רב הונא חוצ ראשון מומן ראשון ומאה מומן שני: **כיון דלא כפיצ** צה. ככתובה שניה: **צצניי ואוסופיס**. ש"מ לא להוסקי על הראשונה צא ולא תצבה השניה אא"כ הראשונה צטלה: הכא

אחד זה ואחד זה מן הנשואין: אמר רב [הונא] הוציאה עליו ב' כתובות אחת של מאתים ואחת של ג' מאות באת לגבות מאתים גובה מזומן ראשון [באת לגבות] ג' מאות גובה מזומן שני וכלהו חמש מאות לא גביא דכיון דלא כתב לה צביתי ואוספיית לך ג' מאות אמאתים הכי קא"ל אי מזומן ראשון גבית גבית מאתים ואי מזומן שני גבית גבי ג' מאות פי' אחת לחמול שיעבודך שלא לטרוח לקוחות שקנו לאחר זמן ראשון עד מזה הן תיגבי ג' מאות וכיון שלא קרעה הראשונה ידה על העליונה או תצבה מאתים מזומן ראשון כגון שאין לה מה לטרוף מזמן

#### מסורת הש"ס

א) [נמשנה שנמשנות ליחא] ב) כ"מ קו: יצמנות ב. סד: פירושין לו. סנהדרין פא: מד י סד], א) [וכמות' דמנחות מ: השניו צוה דר' זירא לאו היינו רב זירא] ד) [ונצרוך ערך שקד א' אימא שהיה שקוד על דלמי מורה], ב) ספ"א: שמעלמא (1 מ"י כ"י,

#### תורה אור השלם

1. והתנחלתם אתם לבניכם אחרים לְרִשָּׁת אָחֻזָּה לְעֵלְמָן בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֻחֻזִּים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחוֹ לֹא תִרְדָּה בּוֹ בְּפָקֶד: ויקרא כו מה

#### גליון הש"ס

רש"י ד"ה הואיל וברשותו וכו' נבדבבם לשון רבם. ע"י מו"ט פ"ג מ"ו דמכות:

#### תוספות רי"ר (המשך)

חזין דלאו בתר אירוסין אזלינן ואפי' לרי"י כדקדמי מודה רי"י וכו' אלמא בתר כתובה אזיל ולא פליגי רי"י והמאיר אלא בזכות האב אבל שיעבוד כתובה מאימת חיילא לא קטיוור והשאת איבעיא לן כל אשה שנשאת ונתאלמנה או נתגרשה וצאת לגבות כתובתה לטורפה ממשעבדי היינו מן הלקוחות מאיזה זמן טורפת מנה מאתים יש לה בתנאי ביד משעה שאירסה וכתובה כתב לה עכשיו בעת הנשואין מאתים זה והתוספת ועכשיו מאיזה זמן היא טורפת מזמן אירוסין או מומן כתיבת הכתובה שהיא בעת הנשואין אמר ר"ה מנה ומאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין פי' מנה מאתים משתחייב לה משעת אירוסין בתנאי ביד גביא משעת אירוסין ותוספת מן הנשואין אולי' ולא גביא להו אלא משעת נשואין ורב אסי אמר אחד זה ואחד זה מן הנשואין ורי"י פליג דאנאי ב"ד הוא להיות כתובה לארוסה ה"ם מן נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין. אבל אשה שנשאת וכתוב לה מאתים ותוספת בתר נשואין אזיל' ולא גביא להו אלא משעת נשואין דהכי הוי עיקר תנאי ג) דינו משנשאת. וגם מכאן מוכיח שיש כתובה ביד לגבות ואצ"ג דלא כתב לה דאי כתב לה אמאי פליג ר"א למימר מן הנשואין והא כתב לה מן האירוסין ונשתעבדו לו נכסיו. ואמרין לקמן מאי הוי עלה ת"ש דאמר רי"י אי"ש משום רי"א בר"ש מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין וכו"א אחד זה ואחד זה מן הנשואין ומסיק תלמודא והלכתא

<sup>[1]</sup> אזיל צ"ל לא הוי ידעין דסתם לן תנא כוותיה. ב) הוה פירש"י ז"ל. ג) אזיל צ"ל דאס ככר נשאת שמצבה מן הנשואין